

Vissen met Verstand

(Samenvatting door Combinatie van Beroepsvissers, met aanvulling)

Wat is Vissen met Verstand?

“Vissen met Verstand” is een manier van denken over de visstand en de manier waarop die visstand bevestigd zou kunnen worden op een duurzame manier. VmV geeft de relatie aan tussen de visstand en de vis die je duurzaam kunt onttrekken. VmV gaat uit van verschillende types wateren en geeft aan dat de vruchtbaarheid van het water een groot effect heeft op de samenstelling (soorten vis), de maximale omvang (kg/ha) van de visstand en de groeisnelheid van de vis. In arm water zal de visstand naar verwachting laag zijn, zal de groeisnelheid van de meeste vis laag zijn en de hoeveelheid duurzaam te oogsten vis zal dan ook laag zijn. Vruchtbaar water kan een veel grotere hoeveelheid vis dragen. En zit er minder dan die maximale hoeveelheid vis in het water, dan zal de overgebleven vis snel gaan groeien om het “tekort” weer aan te vullen.

Principes van Vissen met Verstand

VmV geeft per type water aan wat de maximale visstand kan zijn en wat de te verwachte groeisnelheden van de verschillende soorten en groottes vis zal zijn. Met behulp van die gegevens kun je dan berekenen wat er aan vis maximaal duurzaam onttrokken kan worden. Vis je minder dan zal de hoeveelheid vis in het water toenemen (grotere vissen dus), maar zal de groeisnelheid van de vis afnemen: er zijn in hetzelfde water immers meer vissen en grotere vissen die moeten eten. Wordt er iets meer vis onttrokken dan duurzaam kan dan zal de hoeveelheid vis in het water afnemen en neemt de gemiddelde grootte van de vissen af, maar zal de groeisnelheid van de overgebleven vissen toenemen. Bij iets overbevissing zal de groeisnelheid van vis toenemen doordat er per vis meer voedsel in het water zit. Maar bij overbevissing zal over het algemeen ook de gemiddelde grootte van de vis in het water afnemen. En omdat kleine vis sneller groeit dan grote vis zal ook daardoor de groeisnelheid van het visbestand toenemen. Bij grote overbevissing neemt echter de visstand zodanig af dat ook de groei van het bestand afneemt: er is dan gewoon te weinig vis over die groeit. Er zijn dan te weinig monden die het voedsel kunnen omzetten in vis. Misschien is er wel zo weinig vis dat ook de hoeveelheid nakomelingen afneemt. Bij grove overbevissing neemt de visstand dramatisch af en herstelt daarna meestal ook langzaam.

Regels bij het toepassen van Vissen met Verstand

1. Verzamel eerst alle gegevens die er zijn over het water (oppervlakte, vruchtbaarheid, typering van het water (bijv. vrij arm ondiep water met veel voorn en snoek, dieper troebel en vruchtbaar water met veel brasem en snoekbaars, etc.).
2. Verzamel gegevens over de omvang en samenstelling van de visstand (bijv. uit monitoringsgegevens), meerjarige gegevens van de totale onttrekking van vis per soort en grootte (van beroepsvisserij, de sportvisserij, schattingen van de stroperij en andere sterfte (aalscholers bijv.). Als alternatief voor de absolute bestandsschattingen zijn vangsten per eenheid van visserijinspanning (over een aantal jaren) ook goed.
3. Alleen als er heel ingrijpende zaken zijn voorgevallen kunnen ingrijpende maatregelen op hun plaats zijn. Voorbeeld: “100%” wintersterfte in een vijver. In alle andere gevallen moeten maatregelen m.b.t. bevissing en onttrekking liefst geleidelijk worden ingevoerd, bijv. veranderingen per jaar max. 10%.
4. Monitoring van de visstand is heel moeilijk en zal altijd een grote foutmarge hebben. Monitoring is essentieel om een indruk te krijgen van de visstand, maar de uitkomsten kunnen eigenlijk nooit als absolute waarheden gebruikt worden.

5. Onttrekking is wel goed vast te leggen en de meerjarige onttrekkingsgegevens zijn dan ook meestal de meest belangrijke pijlers onder een plan waarin de onttrekking van vis wordt vastgelegd.
6. Trends in de onttrekking (liefst uitgedrukt in hoeveelheden vis per geleverde inspanning; bijv. aantal voorntjes gevangen met de hengel per uur, kg snoekbaars als bijvangst in de hokfuik per dag, kg brasem per zegentrek¹) zullen sturend kunnen zijn voor de ontwikkelingen van de onttrekking (quota).
7. Trends in de visserij kunnen als volgt “vertaald” worden in aanpassing van het visplan (de quota):

Trend in lengtesamenstelling in de visstand²	Trend in Vangst per eenheid van visserijinspanning	Aanpassing aan het visplan	Opmerking
Relatief meer grote vis	Toename	Mogelijk een hoger quotum of gelijk houden	Duidt op gunstige omgevingsfactoren voor de soort
Relatief minder grote vis	Toename	Quotum gelijk houden of hoger instellen zeker als conditie ³ van de vis achteruit gaat.	Duidt op goede nieuwe jaarklassen
Relatief minder grote vis	Afname	Een lager quotum instellen, zeker als de conditie van de vis goed is.	Duidt op overbevissing
Relatief meer grote vis	Afname	Mogelijk een lager quotum of gelijk houden (wanneer de conditie van de vis ook afneemt), of zelfs verhogen van quotum als conditie minder is.	Duidt op ongunstige milieuomstandigheden (voor de jonge vis).

8. Absolute waarheden bestaan eigenlijk niet in de visstandbeheer. Wees dus open voor de inzichten en belangen van anderen. Getallen zullen er moeten komen en gebruikt moeten worden wil er een goed visplan kunnen komen, maar dat kan alleen als de getallen met gezond vissersverstand verzameld en gebruikt worden.

¹ Iedere vangtechniek heeft z'n eigen selectiviteit. Daarom is het zeer goed om zo veel mogelijk vangtechnieken te monitoren. De hengel vangt goed als de snoekbaars weinig te eten heeft. De zegen vangt goed als het water koud is, troebel. De fuik als de vis op zoek is naar voedsel of op paaitrek.

² We gaan hier even van de situatie uit dat de lengtesamenstelling van de visstand in de afgelopen periode ook de gewenste samenstelling was.

³ De conditie van de vissoort is vaak wel aan het uiterlijk te zien maar om hier goed over te kunnen communiceren is het dus noodzaak om in het najaar (voor de winterrust) en in het voorjaar (na de paai) de lengtes en gewichten van een paar honderd vissen van verschillende lengte te meten.